

Η ΝΕΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

Το ιστορικό πρόσκτησης των συλλογών

Μάγδα Κουμπαρέλου

Ιστορικός Τέχνης, επιστημονική σύμβουλος ΔΠΚ

Η Δημοτική Πινακοθήκη Καρδίτσας ιδρύθηκε το 1993. Διαθέτει μια εκτεταμένη αλλά ανομοιογενή συλλογή έργων, συνδημιούργημα ευγενικών δωρεών από καλλιτέχνες, φιλότεχνους συλλέκτες ή απογόνους καλλιτεχνών. Ο εμπλουτισμός της με αγορές από το Δήμο Καρδίτσας υπήρξε μέχρι την ολοκλήρωσή του καινούριου κτιρίου περιορισμένος αλλά αποασιστικός.

Τα αποκτήματα μέχρι το 2002 αφορούσαν αποκλειστικά τον θεσσαλικό χώρο και διαμόρφωσαν ένα στίγμα τοπικό. Η πρώτη μεγάλη δωρεά προς την Πινακοθήκη, αφορμή της ίδρυσής της, πραγματοποιήθηκε το 1993 από την Ελισάβετ Γιαννικά και περιλάμβανε ολόκληρο σχεδόν το ενοπισημένο σωζόμενο ζωγραφικό έργο του Γιώργου Βαλταδώρου (1897-1930), μιας γοητευτικής και πολύπλευρης καλλιτεχνικής φυσιογνωμίας του Μεσοπολέμου.

Σχεδόν άγνωστος στο ελληνικό κοινό, ο Γιώργος Βαλταδώρος υπήρξε ζωγράφος με πρωτοπόρα αντίληψη και άποψη. Το έργο του είναι μικρό σε ποσότητα, λόγω του πρόωγου θανάτου του, αλλά πολύ σημαντικό σε ποιότητα. Μαθήτευσε στις δυο κλασικές σχολές ζωγραφικής, των Αθηνών και του Μονάχου, για να καταλήξει στη Σχολή του Παρισιού. Εννοτηνίστηκε τα διδάγματα του ύστερου κυβισμού και κυρίως του ορφικού κυβισμού, τα οποία αναπτύσσει με έναν ετελέως ιδιαίτερο τρόπο, δημιουργώντας έναν ιδιόμορφο πρισματικό κυβισμό με τη χρήση ενός προσωπικού μορφολογικού λεξιλογίου, τολμηρού και νεωτερικιστικού για τα ελληνικά δεδομένα της εποχής.

Στη συλλογή υπάρχει ένας πολύ μικρός αριθμός έργων από τη νεανική του ηλικία που προδίδουν το πρώιμο ταλέντο του, ελάχιστα έργα από τη θητεία του στη Σχολή του Μονάχου και μια σειρά από έργα της εποχής του Παρισιού και της επιστροφής του στην Ελλάδα. Το μεγαλύτερο μέρος είναι σχέδια όλων των εποχών, άλλα αυτόνομα και ολοκληρωμένα και άλλα πρόχειρα σκίτσα, μελέτες και σχεδιαστικές απόπειρες.

Το 1994 και το 2000 η Στέλλα Γιολλάση, θετική κόρη του ζωγράφου Δημήτρη Γιολλάση (1897-1993), δώρισε στην Πινακοθήκη 3000 περίπου έργα του, υλικό που με τον όγκο και την ποιότητά του σφράγισε το χαρακτήρα της. Μέσα από τη

συλλογή αυτή μπορούμε να παρακολουθήσουμε τις εικαστικές διαδρομές και τους πειραματισμούς του αναγνωρισμένου Καρδιτσιώτη ζωγράφου, ο οποίος με τη ζωή και το έργο του επηρέασε σημαντικά την κοινωνική και καλλιτεχνική ταυτότητα της πόλης στη διάρκεια ενός αιώνα.

Ο Δημήτρης Γιολλάσης υπήρξε ένας σημαντικός ζωγράφος της Γενιάς του '30, ο οποίος υπηρέτησε με μοναδικό τρόπο το αίτημά της για επιστροφή στις ρίζες της φυλής μας. Συνδύασε την Τέχνη του με την πραγματική επιστροφή ζωής στη γενετήριά του. Επέλεξε να εγκατασταθεί στον τόπο που γεννήθηκε και να του αφιερωθεί. Έσκηψε πάνω στους ανθρώπους του αλλά και στον ίδιο, παρακολουθώντας και αποπνιγνώντας τις αλλαγές που επέρχονταν με γρήγορους ρυθμούς.

Ανήκε στους καλλιτέχνες που παρουσιάζουν σύμπτωση ζωής και έργου. Πραγματικός οδοιπόρος της θεσσαλικής γης, την αποτύπωσε στη ζωγραφική του χωρίς βιαϊότητες, με την τρυφερότητα της εξοικείωσης, με τόνους χαμηλούς, λυρικούς. Ο μακρινός ορίζοντας, το μουντό φως, η παγωμένη ατμόσφαιρα στα περίφημα χιονισμένα τοπία του αλλά και τα ζεστά χρώματα, τα αλληπάλληλα πλάνα του θεσσαλικού κάμπου, εκφράστηκαν από τον Γιολλάση με έναν μοναδικό τρόπο, αυτόν του αφοσιωμένου. Οι άνθρωποι του μόχθου με τα σκαμμένα πρόσωπα, μέσα από τη ζωγραφική του πήραν τη θέση που τους αξίζει στην ιστορία αυτού του τόπου.

Γνήσιος υπαιθριστής και ηθογράφος, ο Δημήτρης Γιολλάσης, με λεπτή και λυρική αφηγηματικότητα, άφησε κληρονομιά σε αυτό τον τόπο ένα έργο βαθύτατα ελληνικό, σε ένα χώρο που με άπιστευτα γρήγορους ρυθμούς έχασε την ομορφιά της νησιότητάς του.

Το 1996 η Νατάρια Παύλου δωρίζει στην Πινακοθήκη μια ενότητα έργων του Καρδιτσιώτη Κώστα Παύλου (Παύλ, 1914-1962). Πρόκειται κυρίως για ζωγραφικά έργα και μακέτες για σκηνικά θεάτρου που αντιπροσωπεύουν με σεβασμό το έργο και την ιδιοσυγκρασία ενός καλλιτέχνη που κατέχει ιδιαίτερη θέση στην πνευματική ιστορία της πόλης κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου και των πρώτων μεταπολεμικών δεκαετιών.

Το 2002 ο Απόστολος Κάρκας κληροδότησε στη Δημοτική Πινακοθήκη Καρδίτσας μια ενδιά-

1. Γενική άποψη της Πνακοθήκης από τον κήπο του υπό κατασκευή Αρχαιολογικού Μουσείου (φωτ. Ν. Κιτσούλας, έντυπο σ. 4, φ. 1).

φέρουσα συλλογή έργων που –με γνώμονα το πάθος και το προσωπικό του αισθητήριο– σταχυολογούν τη σύγχρονη παραστατική εικαστική παραγωγή στην Ελλάδα. θετώντας ταυτόχρονα γερές βάσεις για τον εμπλουτισμό της Πνακοθήκης με έργα σύγχρονων καλλιτεχνών πανελληνίας εμβέλειας. Η δωρεά αυτή μετριάξει τον τοπικό χαρακτήρα των συλλογών, στοιχείο που ενυπήρχε σε όλες τις προηγούμενες δωρεές.

Η συλλογή αφορά την παραστατική νεορεαλιστική ζωγραφική με έργα μετά τη δεκαετία του '60, αλλά και πολλών σύγχρονων ζωγράφων, με μια ιδιαίτερη αγάπη στον Μ. Ζησίου. Περιέχει ακόμα έργα του Α. Κανακάκη –από τη σειρά με τις νεκρές φύσεις–, Ε. Μπουλουγουρά –από τη

σειρά με τις γυναικείες μορφές σε συνδυασμό με νεκρές φύσεις–, Δαρζέντα –μια σειρά από τοπία–, Γ. Αντωνόπουλου –υδατογραφίες και λάδια–, Σ. Καραβούζη, Χρήστου, Παπαδοπεράκη κ.ά.

Στις συλλογές της ΔΠΚ περιλαμβάνεται και μια σειρά αρεκτιών έργων σύγχρονων καλλιτεχνών που έχουν σχέση καταγωγής ή διαμονής με την Καρδίτσα ή τον ευρύτερο θεσσαλικό χώρο. Ανάμεσά τους δυο διεθνούς φήμης καλλιτέχνες, ο Πωλ Σουλικιάς (Καναδάς) και ο Παντελής Σαμπαλιώτης (Γερμανία).

Η Πνακοθήκη διαθέτει μόνο δυο γλυπτά, του Αριστέδη Πατσόγλου, και μια μικρή σειρά από φωτογραφίες που σύντομα θα αποτελέσουν τους πυρήνες για τη δημιουργία αντίστοιχων συλλογών.

Η μουσειογραφική πραγμάτευση της επανέκθεσης

Φωτεινή Λέκκα

Αρχαιολόγος-Μουσειολόγος

Η μεταστέγαση ενός μουσείου σε νέο κτίριο αποτελεί κατά κανόνα! ιδανική αφορμή για νέα, δημιουργική, «ανα-θεωρητική» ματιά στις συλλογές, επαναδιαπραγμάτευση της σημασίας και του νοήματός τους και προβληματισμό σχετικά με τη διαχείριση και την επικοινωνιακή τους χρήση στο παρελθόν. Η μουσειολογική με-

λέτη² της Δημοτικής Πνακοθήκης Καρδίτσας³ βασίστηκε στην καταστατική παραδοχή του αναγκαίου κατάστατος της επίσκεψης στο μουσείο, αυτού που αποκαλούμε «μουσειακή εμπειρία», «γεγονός» ή «βίωμα» κατ' αναλογία προς το «εικαστικό γεγονός», τη μοναδική δηλαδή εμπειρία της θέασης του πρωτότυπου έργου τέχνης (Faik-